

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Reædificatio templi impedita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

didit. Itaque ¹ pauci tum in Judæam regressi : cæteris redeundi animus, an facultas defuerit, parum comperimus.

XI. Erat ea tempestate apud Babylonios ² Beli antiquissimi regis, ³ cujus etiam Virgilius meminit, ⁴ ex ære

historia dari potest. Sed fuit consensus populi Judaici, qui gratam memoriam liberationis hujus ad posteros propagaturi, Epocham hanc instituerunt. Postea cum edictum hoc irritum fieret, epocham hanc etiam repudiarent.

¹ Pauci tum in Judæam regressi.] Quadragesima duo millia trecenti sexaginta, exceptis servis eorum & ancillis, qui erant septem millia trecenti triginta septem. Ezra II. vs. 64. & 65. Drusius.

² Beli antiquissimi regis.] Hieron. in comment. Hof. 12. vs. 16. Primum omnium Asia regnasse Ninum Beli filium omnes & Græcæ & Barbaræ narrant historia. Lactantius lib. 1. cap. 23. Theophylus in libro de temporibus ad Autolyceum scripto, ait in historia sua Thalium dicere, quod Belus, quem Babylonii & Assyrii colunt, antiquior Trojano bello fuisse invenitur CCCXXI. annis. Drusius. Eo autem Belum arbitror Nimrodum, quia huic regni principium in terra Senaar Babylon fuit: ut est Genes. 10. vs. 10. At conditorem Babylonis Belum vocant gentiles: inque his Dorotheus Sidonius, poeta vetustus:

Ἀρχαίη Βαβυλῶν Τυρίε Βήλοιο πόλις ἴση.

Antiqua urbs Babylon, Tyrio quæ condita Belo.

Artabanus apud Eusebium libro IX. Præparationis Evangelicæ cap. XII. ubi retulisset, ut primitus omnia aquis fuerint obruta, addit, Belum siccaße loca, καὶ Βαβυλῶνα τεῖχος ἀβυσσάλειν, ac Babylonem manibus cinxisse. Servio propterea dicitur Belus primus rex Assyriorum. Ejus sepultura fuit Babylone: sed eam destruxit Xerxes: ut refert Strabo initio sexti decimi. De Beli hujus cultu insignis est locus Claudiani in primo de laudibus Stiliconis: sed corruptus, cum juxta certissimam Scaligeri

emendationem in VI. de Emendatione temporum, pro belli debeat legi Beli. Locus est iste:

Thuris odorati cumulis, & messe Sabæa,

Pacem conciliant aræ. Penetrabilibus ignem

Sacratum vapere adytis, rituque juvenecos

Chaldeo straverere Magi. Rex ipse micantem

Inclinat dextra pateram, secretaque Beli,

Et vaga testatur volventem sidera Mithram.

Ubi de Mithra sive Sole conjungit, quia Belus cum Sole cultus; ut postea dicitur. Vossius.

³ Cujus etiam Virgilius meminit.] Aut glossema est in margine, ut vult Sigonius: aut, quod magis puto, confundit Belum Babylonium cum Tyrio. Sic etiam Hieronymus in loco citato, Belum Sidonii & Phœnicæ, appellant Baal: unde & Dido Sidonia regii generis: cum Æneam suscepisset hospitio, hac patera Jovi vinum delibat.

Qua Belus & omnes à Belo soliti. Drusius.

⁴ Ex ære simulacrum.] De Templo & Idolo hoc mira scribunt Herodot. 1. Diod. III. Strabo XVI. ubi inter alia docent, statuam Jovis Beli auream fuisse. At Sulpicius ex ære, quod propius vero; sed indubie inaurata fuit. Longitudo XI. pedum, pondus mille Talentorum Babylonicorum; eique dicitur fuit crater, ex auro, talentorum c. 1000. Fuit à Nino in patris Beli cultum posita. Hieronymus in Ezech. c. 23. Idolum Baal sive Bel, & ut apertius dicam, Beli, Assyriorum religio est, consecrata à Nino, Beli filio, in honorem patris. Idem in Osee cap. 11. Ninus in

simulachrum, quod superstitione hominum consecratum, Cyrus quoque adorare erat solitus, antistitum ejus dolo illusus, qui vesci effigiem illam atque potare affirmabant: cum diurnam¹ pensitationem, quæ idolo inferebatur, clam ipsi absumerent. Igitur² Cyrus cum Daniele familiariter uteretur, quærit ab eo, *cur simulachrum non adoraret, cum manifestum viventis Dei esset indicium absumentis ea qua inferebantur?* Daniel ridens hominis errorem, negare id posse fieri, *ut es illud, id est, bruta materies, cibo uteretur, aut potu.* Accersi ergo rex sacerdotes jubet: nam³ fere ad septuaginta erant; adhibitoque eos terrore increpitat, *quis impensa consumeret?* cum Daniel, vir prudentia insignis, minime id ab insensibili simulachro posse fieri contenderet. Tum illi confisi parato dolo, *inferre & obsignari à rege templum deposcunt, uti nisi omnia postero die absumpta deprehenderentur, morte pœnas persolverent: dum eadem conditio Danieli maneret.* Itaque⁴ signo regis templum obsignatur, cum prius Daniel, sacerdotibus insciis, *pavimentum cinere aspersisset, ut*

tantam pervenit gloriam, ut patrem suum Belum referret in Deum, qui Hebraice dicitur בל, Bel, & in multis Prophetis, maximeque in Daniele, & juxta Theodotionem sub Idolo Babylonis hoc appellatur nomine. Hunc Sylloni, & Phœnices appellant בל, babal. De statua hac, quam Belo posuerit Ninus, etiam legas apud Ambrosium, sive potius Hilarium Romanum in epist. ad Rom. cap. i. & Cyrillum extremo prope lib. i. contra Julianum. Postius. Hæc historia Apocrypha, & indubie fabulosa, extat in vulgata versione Danielis cap. i. 4.

¹ *Pensitationem.]* A pensito, id est, solvo. Ita vocat id quod quotidie in Belum impendebatur. Erant autem similia artaba duodecim, oves quadraginta, & vini metretæ sex: aut, ut est apud Gorionis P. compositorem historiae Ebraicæ, juvenis unus, decem arietes & centum columbi, totidemque agni, cum septuaginta placentis panis, totidemque cadis vini. *Drus.*

² *Cyrus cum Daniele.]* Cyrus fuisse sub quo hæc gesta, putavit etiam Theodoretus & Irenæus IV. II. Aftagem. Abarnasius Sermon. IV. contra Arianos. Evlmerodachum sive Balsafarem Tornellus, Pererius, alii. Sed nullus omnino fuit, quia res fabulosa. *Horn.*

³ *Fere ad septuaginta erant.]* Redundat fere. Nam in Daniele, erant autem sacerdotes Bel septuaginta. Sic supra: *Ad triginta duo millia.* In Historia Ebraica: *misit qui comprehenderent septem sacerdotes Belo ministrantes.* פרושטו pro פרושטו Forte mendum est. Nam ne septuaginta quidem potuissent eam pensitationem absumere, nisi uxores & parvulos in societatem ascivissent. *Drus.*

⁴ *Inferre.]* Cibum & potum.

⁵ *Signo regis.]* Sigillo regis & Danielis. *Gorionides.*

⁶ *Pavimentum cinere aspersisset.]* Insistitque Daniel, ut clauderent fores templi Bel, & portas ejus, excepta porta per quam ingressus fuerat rex. Tunc dixit Daniel, *Adferte*

introeuntium occultos aditus vestigia proderent. Igitur po-
 stero die rex templum ingressus, animadvertit absumpta,
 quæ idolo apponi iusserat. Tum Daniel occultam fraudem
 vestigiis prodentibus referat, sacerdotes cum uxoribus &
 filiis, subfosso foramine ingressos, ea quæ idolo apposita
 fuerant, devorasse. Ita ¹ omnes, jussu regis interfecti,
 templum ac simulachrum ² Danieli in potestatem datum,
 atque arbitrio ejus dirutum.

XII. Interea ³ Judæi quos ex permisso Cyri in patriam
 regressos supra memoravimus, urbem ac templum restitue-
 re aggressi, ut pauci atque inopes, ⁴ parum proficiebant.
 Donec ⁵ centesimo fere anno, ⁶ Artaxerxe rege Persis im-

*Adferre mihi cinerem, sparseruntque cine-
 rem illum super pavimentum templi Bel,
 insciis sacerdotibus. Post egressi sunt rex
 & Daniel per portam, quam intraverant,
 ipsi & pueri eorum: quam clausurunt jussu
 Danielis, obsignavitque eam rex annulo
 suo, & annulo Danielis, &c. Gorio-
 nides.*

¹ Omnes jussu regis interfecti.] Hæc paulo aliter Historia Ebraica: *Misit qui comprehenderent septem Sacerdotes ministrantes Belo, quos rex adjuravit, dicendo, nisi verum indicaveritis mihi, scitote vos morituros. Igitur ostenderunt ei ingressus obscuros, per quos illi nocte ingrediebantur in templum, comedentes instruatam mensam ejus. Ibi rex cognita versutia eorum, jussit dirui templum Bel funditus, ita ut nihil ferre quicquam manserit.*

² Danieli in potestatem datum.] Dan. 14. 21. *Occidit ergo illos rex, & tradidit Bel in potestatem Danielis: qui subvertit eum & templum ejus.*

³ Judæi.] Ab hoc tempore dicti sunt Judæi, regio Judæa, quod tribus Judæ prima omnium rediisset. Joseph. 11. 5. *Ἰουδαῖοι ὄντες τὸ ἔργον παρεσκευάζοντο. ἐκλήθησαν δὲ τὸ ὄνομα ἐξ ἧς ἡμέρας ἀνέβησαν ἐν Βαβυλῶνι, ἀπὸ τῆς Ἰούδα φυλῆς, ἧς ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας εἰς ἑκατὸν τὸς τόπους, αὐτοὶ τε καὶ ἡ γῶν ἐξ ἧς ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς μεταλλάξον.*

Ab eo etiam tempore orta est distinctio Judæorum in Palæstinos & Babylo-
 nios. Palæstini vocati, qui in Judæam redierunt, quod duæ tribus fecerunt, Juda & Benjamin Babylo-
 nii qui in Babylonia manserunt, nimirum undecim reliquæ tribus. Judæi vero in Palæstina tanto numero succreverunt, ut colonias in omnes orbis partes emittere coacti fuerint, ut ex Josepho & Philone patet. Metropolis eorum Hierosolyma, tam ἡρησείας quam πολιτείας. Salmasius. Vide & Cunæum 1. de Republ. Hebr. 10. 11.

⁴ Parum proficiebant.] Aliquoties impediti, invidia maxime Samaritanorum. Idque factum Cyro adhuc superstitite, cum occupatus bello Massagerico aliisque rebus, alibi esset. Deinde Cambyfes omnino prohibuit. Vide Joseph. 11. Ant. 2. 3.

⁵ Centesimo fere anno.] Recte. Nam ab anno primo Cyri usque ad Artaxerxem cognomento Longimanum, qui μακρόχρη Græcis, anni sunt nonaginta septem, totidemque menses. Quippe Cyrus rerum potitus est annos xxxi. Cambyfes ejus filius 1x. Magi duo mensib. vi 1. Darius Hytaspis F. xxxvi. Artaxerxes sive Xerxes ann. xxi. Summa anni xcvi 11. mens. vii 1. Drus.

⁶ Artaxerxe Rege.] Et Sulpicius & Scalig.

peritante, per eos ¹ qui locis præerant, ab ædificando sunt
³ deterriti. Etenim tum Syria, atque omnis Judæa, sub
 Persarum imperio, per magistratus ac præfides regebatur.
⁴ Igitur his consilium fuit, regi Artaxerxi scribere: *Non oportere
 Judæis restituenda urbis suæ copiam dari, ne pro contumaci
 ingenio, resumptis viribus, aliis gentibus imperare soliti, non pate-
 rentur sub alieno imperio degere.* Ita comprobato à rege præ-
⁵ sidum consilio, prohibita urbis ædificatio, usque in secun-
 dum Darii regis annum delata est.

I XIII. Sed hoc tractu temporum, ² qui reges Persis im-
 pera-

Scaliger & Drusius dormitarunt, imo gravissime hoc loco errarunt. Nam quæ sub Cambyse, paucis post primum edictum Cyri annis contigerunt, ea ipsi ad Artaxerxem Longimanum referunt. At vero is nullo edicto structuram templi inhibuit, sed omnibus modis adjutum ivit. Unde igitur ea supinitas, *Centesimo fere anno?* Ex. I. Esdr. IV. ubi Cambyles Artaxerxes vocatur. In Hebræo est אהשורוש & ארתתש שתא. Quæ nomina unius Cambylis, LXX. Αρταξέρξης transtulerunt. Haud adeo mirum, Sulpicium errasse, sed Drusium & Scaligerum errantem non correxisse, sed confirmasse, magis mirum. Ergo quæcunque hic referuntur de Artaxerxe, non Longimani, sed Cambylis facinora sunt. Horn. Videtur post Cyrum nomen gentilitium fuisse Persarum Regibus Εἰρξῆς & Αρταξέρξης, præter nomen quod habebant ante Imperium. Omnes Reges, post illum memoriosum, dictos Artaxerxes, ait Diodorus Siculus xv. Etiam Darius ab Alexandro videtur, dicitur Artaxerxes Jarchiadæ ad Daniel. 12. v. 5. Ex אהשורוש autem, missis gutturalibus, & ש quod fieri solet, in ξ verso fit Xvverx. Et quia v. du-rior est in media voce, etiam hæc à Græcis ommissa, factum est Xerx, & cum Græca terminatione Xerxes. Art est additamentum quoddam honorificum, ut Sha apud Persas posteriores. Significat

magnum, interprete Hesychio. Scal. Græc. I Qui locis præerant.] Vicinis, Syriæ, Phœnicia, Ammanitis, Moabitibus ac Samaritanis. Nam hæc gentis, ob vetera odia, infensissimæ Judæis semper fuerunt. Horn.

2 Qui reges Persis imperaverint.] Præter Severum nostrum, etiam Hieronymus, qui Persis imperaverint, quatuordecim recenset Dan. VII. cujus verba non pigror abscribere, Post Cyrum qui regnavit annis triginta, scimus apud Persas regnasse Cambysem filium ejus: & fratres Magos, & deinceps Darium: cujus secundo anno coeptum est ædificari templum in Jerusalem: quintum, Xerxen, filium Darii: sextum, Artabanum: septimum, Artaxerxen, qui Μαρταξέρξης, id est, Longimanus cognominatus est: octavum, Xerxen: nonum, Sogdianum: decimum, Darium cognomento Nothum: undecimum Artaxerxen, qui appellatus est περιμειν, id est, Recordans: duodecimum alium Artaxerxen, qui & ipse cognominatus est Οχχης: tertium decimum, Arsen Ochi filium: quartum decimum, Darium Arsamis filium, qui ab Alexandro Macedonum rege superatus est. Drusius. Monarchia Persica duravit annis cc. Euseb. Diodor. Sicul. Herodot. Justinus. Dion. Halicarn. Inchoavit eam Cyrus expugnata Babylone, anno Nabonassaris ccxvi. Conditæ Romæ ccxxiv Olympiadis LXXI. anno III. Chron.

peraverint, inferemus, quo facilius annorum series in ordinem contexta prodatur. ¹ Post *Darium Medum*, quem ² duodeviginti annos regnasse significavimus, *Cyrus* uno & triginta annis rerum potitus est. ³ *Scythis* ³ bellum inferens ³ in

¹ *Post Darium Medum.*] Hic est *Cyaxares* *Astyagis* filius, de quo supra ad cap. 10. Hujus filiam unicam & heredem *Cyrus* duxit ac universam *Mediam* dotis nomine accepit.

² *Cyrus uno & triginta annis.*] Huic ab *Eusebio*, *Hieronimo* & *Justino* triginta anni, ab aliis novem tantum tribuuntur. Magis autem *Josephus* tribuit annum unum integrum. *Drusus*. Plerique xxx. annos ei adscribunt: sed prioribus xxvii. non nisi *Perfarum* Rex fuit, ut iidem tradunt. Itaque *Monarchiam* vix triennio tenuit. *Xenophon* tamen vii. annos supputat.

² *Scythis.*] Gentibus supra mare *Caspium*, *Massagetis*. Antiquissimi orbem in tres partes distinxerunt, quarum media ipsis nota, *Græciam*, *Italiam*, *Asiam*, complectebatur. Septentrionalis *Scythia*, Australis *Æthiopia* dicebatur. *Strabo* i. Illa *Scythia* est quam hodie uno nomine *Tatariam* dicimus, plena pugnacissimarum gentium. Unde nomen illud fluxerit, incertum. Probabilis magni *Salmasti* sententia, à *Getis*: unde praeposito Σ more *Æolum* fecerunt *Σκυθίας*. *Getæ*, *Gotthi*, *Gita*, *Kitæ*, *Schythæ*, unius nominis gens, in multos populos divisa. Arabes (الخط) vocant, qui sunt *Chatai* veterum, *Ptolemæo* *Χαται*, nobis hodie *Catai*, vel *Kitaini*, sed cum olim *Scytharum* nomen proprium populis *Tauricæ* *Chersonesi* esset, paulatim expeditionibus suis in reliquam *Sarmatiam* & *Asiam* Septentrionalem, omnibus id gentibus in septentrione tributum, ut *Ammianus Marcellinus* docet. Quod etiam ante cccc. annos, in *Tataris* factum videmus. Quorum nomen unde fluxerit, ex *Planocarpo* & aliis docere promptum,

nisi obstaret opusculi hujus brevitatis. Denique illi quibus bellum *Cyrus* intulit, *Scythæ* fuerunt inter *Tanaim* & *Iaxartem*, supra mare *Caspium*, quæ *Scythia* ante ccc. annos, *Timuri* avo dicta fuit

الرشق و قجاق و دركة
desertum *Kafthak* & *Barca*, hodieque *Tataria* deserta dicitur. Qualis illa gens fuerit, & quam egregia armis moribusque, historia *Timuri Arabica* ostendit. Ita igitur illa: *Termini ejus*, ad austrum mare *Hyrcanum* & *Pontus Euxinus*, interjacentesque *Circassiorum* montes. Ad Orientem *Chorasmos*, *Atrar* & *Schognak* habent. Donec per multas gentes in *Turquestanam* usque & *Cataiam* protensi cum *Sinis*, *Mogolibus*, *Catainis*, terminos jungant. In Septentrione *Siberia* est, & vastæ incultæque regiones. Hinc in occidentem *Russia*, *Bulgaria*, *Græcum Othmannicumque Imperium* jacet. Gens ipsa moribus, forma, armisque egregia est. Pauca illis urbes sunt. In plaustris per aperta camporum, vagis sedibus, degunt. Tribus eorum plurima, lingua, ut *Arabum* gentes, divisa. Summa omnibus simplicitas & integritas. Fraudes, & aliæ fallendi artes, ibi exulant. Plura sunt quæ incomparabilis ille author in *Scytharum* illorum, quos & *Cyrus* noster bello petiit, laudem congerit. Quæ omnia viro, ut de cæteris ejus laudibus nihil dicam, ob rarissimam humanitatem summo, *Iac. Golio*, orbis debet, cujus cura & liberalitate, authorem illum & habemus, & quod præcipuum, intelligimus. Cæterum illa *Scythia* semper inaccessa & fatalis *Regibus Persiæ* fuit, adeo ut nunquam ultra *Jaxartem* vel *Tanain* fines imperii sui protulerint. *Horn*.

³ *Bellum inferens.*] Quod describit *Herodot.* i. *Justin.* i. *Strabo* i. i. *Causa hu-*
jus

¹ in praelio cecidit, ² secundo anno postquam Tarquinius Superbus Romæ regnare cœperit. Cyro ³ Cambyfes filias ejus successit, ⁴ regnavitque annos novem. Hic cum ⁵ Egyptum atque Æthiopiam bello premeret & subegisset, victorque in Persas reverteretur, ⁶ casu seipsum vulneravit, ⁶ ex eoque ictu periit. Post hujus mortem, ^{*} Magi [†] duo fratres,

jus belli non alia fuit quam insatiabilis ambitio. Nam ut Arabs, qui Timuri res scripsit, testatur, illa Scytharum regio. *ارض اكابر الزمان غايبة.* Quam quisquis subegisset, summum se militaris gloriæ verticem attigisse putabat. *Horn.*

¹ *In praelio cecidit.*] Sic & Herodotus ac Justinus. Sed Herodot. testatur, alios de Cyri morte sermones fuisse. *Diodor.* crucifixum scribit. *Xenophon* & *Ctesias* vulneratum in praelio & paulo post ex vulnere decessisse, & in Pasargadis sepultum. *Strabo* 15. Deinde Alexander in Pasargadas venit, ubi erat antiqua regum sedes. Ibi Cyri sepulturam vidit, *εν ωδραδίσω, πύργον, & μέγαν τῷ δάσϊ δένδρον ἐναποκεκρυμμένον.* cum hac inscriptione: Ω ΑΝΘΡΩΠΕ ΕΓΩ ΚΥΡΟΣ ΕΙΜΙ Ο ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΤΟΙΣ ΠΕΡΣΑΙΣ ΚΤΗΣΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΗ ΟΥΝ ΦΘΟΝΗΣΗΣ ΜΟΙ ΤΟΥ ΜΝΗΜΑΤΟΣ. Alii inscriptionem hanc fuisse referunt:

Εἴθαδ' ἐγὼ κείμαι Κδρ βασιλῶς βασιλῶν.

² *Secundo anno postquam Tarquinius Superbus.*] Aliter sensisse videtur Hieronymus prologo in Haggæum prophetam, quando secundum annum Darii Hystaspis incidere ait in annum vigesimum septimum hujus Tarquini. Verba sunt, *Quo tempore apud Romanos septimus à Romulo regnabat Tarquinius Superbus, habens annum imperii vigesimum septimum: qui post octo annos expulsus est à Bruto, ac deinde repub. per annos quadringentos sexaginta quatuor usque ad Julium Cæsarem consules administrarunt.*

Drusus. Apud Eusebium secundus annus Tarquini Superbi incidit in xv. Cyri. Quicquid sit, Cyri mors regnante Superbo accidit. *Sigon.*

³ *Cambyfes filius ejus.*] De quo Herodot. 2. & 3.

⁴ *Regnavitque annos novem.*] *Ez. 27.* *Jos. xi. 3. 7.* *Funccius* 8. alii. Hæc diversitas inde oritur, quia biennium regnavit una cum Cyro, cum is expeditionem in Massagetas susciperet. A morte Cyri non nisi sexennio superfuit. De quo vide *Chronologos.*

⁵ *Egyptum atque Æthiopiam.*] *Egypti* Rex fuit Psammetichus, quo victo & occiso, totum illud regnum Monarchiæ Persicæ adjectum fuit. Æthiopiam *ιχθυοφάγον*, quæ ad mare rubrum, inops regio, Cambyfes quoque subegit. Sed *Μακροχθίς*, qui supra Meroën, ubi hodie Abaseni, frustra tentavit. Vide Herodotum. Sed cave à fabulis ejus, quarum in illa narratione fecundus est. Tradunt Pythagoram Philosoph. quoque à Cambyse in Ægypto captum & Babylonem abductum, ubi Nazarato Assyrio præceptore usus fuit, quem nonnulli Prophetam Ezechielem fuisse volunt. *Uffer.*

⁶ *Casu seipsum vulneravit.*] Audita Magorum rebellionem, festinatis itineribus in Persiam contendit: & dum equum conscendit, gladio sua sponte evaginato, in femore graviter vulneratur. Ita *Justinus.*

⁷ *Ex eoque ictu periit.*] Apud Ecbatanas Syriæ. *Ctesias* apud Photium. *Herod. 11.* *Joseph. xi. 3.* *ὑποσπέψους ἐτελεύτησεν ἐν Δαμασκῶ.* An ergo Ecbatana Syriæ eadem cum Damasco? Obstat *Plinius* lib. 5. 19. qui Ecbatanam in ora Syriæ oppi-